

461

U S T A W A

z dnia 18 listopada 1948 r.

o pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi.

Obowiązek świadczeń.

Art. 1. 1. Ustanawia się obowiązek sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi.

2. Przez odbudowę wsi rozumie się przebudowę, odbudowę, budowę i naprawę budynków mieszkalnych i gospodarczych w gminach wiejskich.

3. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych może w drodze rozporządzenia, w uzasadnionych przypadkach, na wniosek właściwej rady wojewódzkiej zawiesić wykonywanie obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi na obszarze całego województwa lub jego części.

Art. 2. Obowiązek sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi obejmuje dostarczenie koni z uprzężą, wozem i obsługą bądź tylko koni z uprzężą i z obsługą, bądź tylko wozów lub też samochodów ciężarowych — do przewozu materiałów budowlanych, maszyn, narzędzi i potrzebnego przy budowie sprzętu oraz do przewozu pracowników, zatrudnionych przy budowie.

Art. 3. 1. Do świadczeń z tytułu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi obowiązani są posiadacze gospodarstw rolnych, zaopatrzonych w konie i wozy lub samochody ciężarowe.

2. Minister Odbudowy może rozporządzeniem, wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa

i Reform Rolnych oraz zainteresowanymi ministrami zwolnić niektóre kategorie posiadaczy gospodarstw rolnych od obowiązku świadczeń z tytułu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi.

3. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w rozporządzeniu, wydanym w porozumieniu z Ministrem Odbudowy, określi udział majątków państwowych w wykonywaniu świadczeń z tytułu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi.

4. Minister Odbudowy w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej lub Ministrem Ziem Odzyskanych może w drodze rozporządzenia rozciągnąć obowiązek świadczeń z tytułu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi, ustalony niniejszą ustawą, na mieszkańców miast nie wydzielonych, którzy są zaopatrzeni w konie, wozy lub samochody ciężarowe.

Art. 4. 1. Świadczenia z tytułu obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi są przeznaczone na rzecz osób uprawnionych (art. 6), posiadających gospodarstwo rolne w tej samej gminie wiejskiej.

2. W szczególnych przypadkach, gospodarczo uzasadnionych — wojewódzka rada narodowa może rozszerzyć obowiązek sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi na rzecz uprawnionych w sąsiednich gminach wiejskich tego samego lub sąsiedniego powiatu.

Art. 5. 1. Czas świadczeń z tytułu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi nie może przekra-

czać 14 dni w roku łącznie z czasem świadczeń, określonych dekretem z dnia 12 września 1947 r. o pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 320) i ma być ustalony w zależności od zapotrzebowania miejscowego oraz wielkości i wyposażenia gospodarstw obowiązanych — przy uwzględnieniu stopnia ważności pomocy w rolnictwie i przy odbudowie wsi.

2. Gminna rada narodowa określi — zależnie od miejscowych warunków i potrzeb — jaka część świadczeń, określonych w ust. 1, przypada na pomoc sąsiedzką przy odbudowie wsi, a jaka na pomoc sąsiedzką w rolnictwie.

3. Wykonania świadczeń z mocy niniejszej ustawy można żądać w okresach od 20 maja do 20 czerwca i od 15 listopada do 1 marca. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może dokonać przesunięcia tych terminów, zależnie od miejscowych warunków.

Uprawnieni do korzystania ze świadczeń.

Art. 6. 1. Do korzystania ze świadczeń sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi uprawnieni są posiadacze gospodarstw rolnych, którzy nie mają budynków mieszkalnych lub gospodarczych, bądź też których budynki są uszkodzone lub zniszczone, a którzy nie są w stanie własnymi środkami zwieźć materiałów budowlanych, sprzętu potrzebnego przy budowie, jak również zatrudnionych przy budowie pracowników.

2. Do korzystania ze świadczeń pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi uprawnieni są ci rolnicy, którzy nie posiadają siły pociągowej, oraz ci rolnicy, którzy posiadają nie więcej niż jednego konia i nie są w stanie, z uwagi na rozmiar zniszczeń, własnymi siłami zwieźć potrzebnego materiału budowlanego.

3. Do korzystania ze świadczeń pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi uprawnione są również:

- 1) rolnicze spółdzielnie produkcyjne i osadniczo-parcelacyjne,
- 2) instytucje prowadzące odbudowę nie obsadzonych gospodarstw rolnych.

Art. 7. Spośród uprawnionych (art. 6) pierwszeństwo mają:

- 1) wdowy i sieroty po obywatelach polskich poległych w walce o niepodległość i demokrację oraz osoby, których jedynymi żywicielami byli obywatele polscy, którzy utracili życie w walce o niepodległość i demokrację,
- 2) inwalidzi obywatele polscy ciężko poszkodowani w walce o niepodległość i demokrację

z utratą zdolności zarobkowej przynajmniej 45% oraz inwalidzi pracy,

- 3) posiadacze gospodarstw, powstałych w wyniku przeprowadzenia reformy rolnej lub osadnictwa, którzy nie otrzymali budynków,
- 4) rolnicze spółdzielnie produkcyjne i osadniczo-parcelacyjne.

Ustalenie planów i wymiar świadczeń.

Art. 8. 1. Podania o przyznanie świadczeń uprawnieni składają do zarządu gminnego.

2. Architekt powiatowy może z własnej inicjatywy wystąpić do zarządu gminnego o przyznanie świadczeń na rzecz wskazanych przez niego uprawnionych.

3. Podania uprawnionych i zgłoszenia architekta powiatowego zarząd gminny przedstawia wraz ze swoim wnioskiem prezydium gminnej rady narodowej po zasięgnięciu opinii gminnego zarządu Związku Samopomocy Chłopskiej.

Art. 9. 1. Na podstawie podań złożonych przez uprawnionych lub zgłoszenia architekta powiatowego i wniosku zarządu gminnego prezydium gminnej rady narodowej ustala roczny plan sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi.

2. Zarząd gminny zawiadamia uprawnionego o sposobie załatwienia podania.

3. Uprawnionemu służy w ciągu 7 dni od dnia zawiadomienia prawo wniesienia odwołania do prezydium powiatowej rady narodowej. Decyzja prezydium powiatowej rady narodowej jest ostateczna.

4. Wojewódzka rada narodowa — po zasięgnięciu opinii powiatowych rad narodowych — ustala wytyczne w sprawie układania gminnych planów sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi.

Art. 10. 1. W przypadku rozszerzenia obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi na rzecz uprawnionych w innej gminie wiejskiej tego samego powiatu — powiatowa rada narodowa ustala roczny plan na podstawie wniosków gminnych rad narodowych.

2. W przypadku rozszerzenia obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi na rzecz uprawnionych w sąsiednich gminach wiejskich innego powiatu — wojewódzka rada narodowa ustala roczny plan na podstawie wniosków powiatowych rad narodowych.

Art. 11. Plan pomocy sąsiedzkiej ogłasza się w sposób przyjęty w danej gminie.

Art. 12. 1. Wymiaru świadczeń i doręczenia obowiązanemu nakazu z tytułu obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi na rzecz uprawnionych w tej samej gminie wiejskiej — dokonuje zarząd gminny na podstawie planu, ustalonego przez prezydium gminnej rady narodowej.

2. W przypadku rozszerzenia obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi na rzecz uprawnionych w innej gminie wiejskiej — zarząd gminny miejsca zamieszkania świadczącego dokonuje wymiaru i doręcza nakaz na podstawie planu, ustalonego przez powiatową lub wojewódzką radę narodową (art. 10).

Art. 13. 1. Obowiązanemu do świadczeń służy w ciągu 7 dni od dnia doręczenia nakazu prawo wniesienia odwołania do prezydium powiatowej rady narodowej.

2. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie połowy wymiaru świadczenia, określonego w nakazie.

Art. 14. W razie niemożności wykonania świadczenia przez obowiązanego z przyczyn od niego niezależnych w terminie, określonym w nakazie — zarząd gminny wyznaczy inny termin.

Oplata za świadczenia.

Art. 15. 1. Świadczenia z tytułu obowiązku sąsiedzkiej pomocy przy odbudowie wsi są odpłatne.

2. Oplatę pokrywa uprawniony, na rzecz którego świadczenia wykonano.

3. Normy opłat ustala na wniosek prezydium właściwej gminnej rady narodowej prezydium powiatowej rady narodowej według zasad, określonych w trybie art. 17, mając na uwadze zarówno interes uprawnionych, jak i obowiązanym do świadczeń.

4. Normy opłat ogłasza się w sposób, przyjęty w danej gminie.

Art. 16. 1. Każdy zainteresowany (obowiązany, uprawniony) może w ciągu 14 dni od dnia ogłoszenia odwołać się od uchwały prezydium powiatowej rady narodowej, ustalającej normy opłat, do prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

2. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku wykonania nałożonego świadczenia.

3. Decyzja prezydium wojewódzkiej rady narodowej jest ostateczna.

Art. 17. Minister Odbudowy rozporządzeniem, wydanym w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Skarbu, Administracji Publicznej, Ziemi Odzyskanych oraz Prezesem Centralnego Urzędu Planowania, określi dla całego obszaru Państwa lub poszczególnych jego części:

- 1) zasady ustalania norm opłat za świadczenia,
- 2) sposób przeliczania i uiszczania równowartości tych opłat w zbożu,
- 3) normy zamiany świadczeń dniówkowych na akordowe,
- 4) terminy płatności, sposób i tryb ustalania należnych kwot opłat.

Nadzór nad wykonaniem obowiązku pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi.

Art. 18. 1. Wykonaniem planu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi kieruje zarząd gminny.

2. Zarząd gminny może sprawowanie kierownictwa zlecić sołtysowi, który w tym zakresie stosuje się do jego wytycznych.

3. Nadzór nad czynnościami zarządu gminnego sprawuje wydział powiatowy.

Przepisy karne.

Art. 19. Kto się uchyla od spełnienia obowiązku świadczeń z tytułu pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi lub utrudnia innym wykonanie tego obowiązku, albo też pobiera za świadczenia zapłatę wyższą od ustalonej na podstawie przepisów niniejszej ustawy — podlega karze aresztu do 6 miesięcy lub grzywny do 100.000 złotych, albo obu tym karom łącznie.

Art. 20. Kto, będąc obowiązany z tytułu swego urzędu lub zajmowanego stanowiska do organizowania pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi, zaniedba tego obowiązku lub wykonywa go w sposób niezgodny z przepisami niniejszej ustawy albo rozporządzeń na podstawie tej ustawy wydanych — podlega karze aresztu do 6 miesięcy lub grzywny do 100.000 złotych, albo obu tym karom łącznie.

Przepisy końcowe.

Art. 21. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Skarbu, Administracji Publicznej oraz Ziemi Odzyskanych.

Art. 22. 1. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje do dnia 31 grudnia 1949 r.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia przedłużyć moc obowiązującą niniejszej ustawy na okres trzech lat.

Prezydent Rzeczypospolitej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Józef Cyrankiewicz

Minister Odbudowy:

Michał Kaczorowski

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Jan Dąb-Kocioł

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Administracji Publicznej:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Ziem Odzyskanych:

Władysław Gomułka